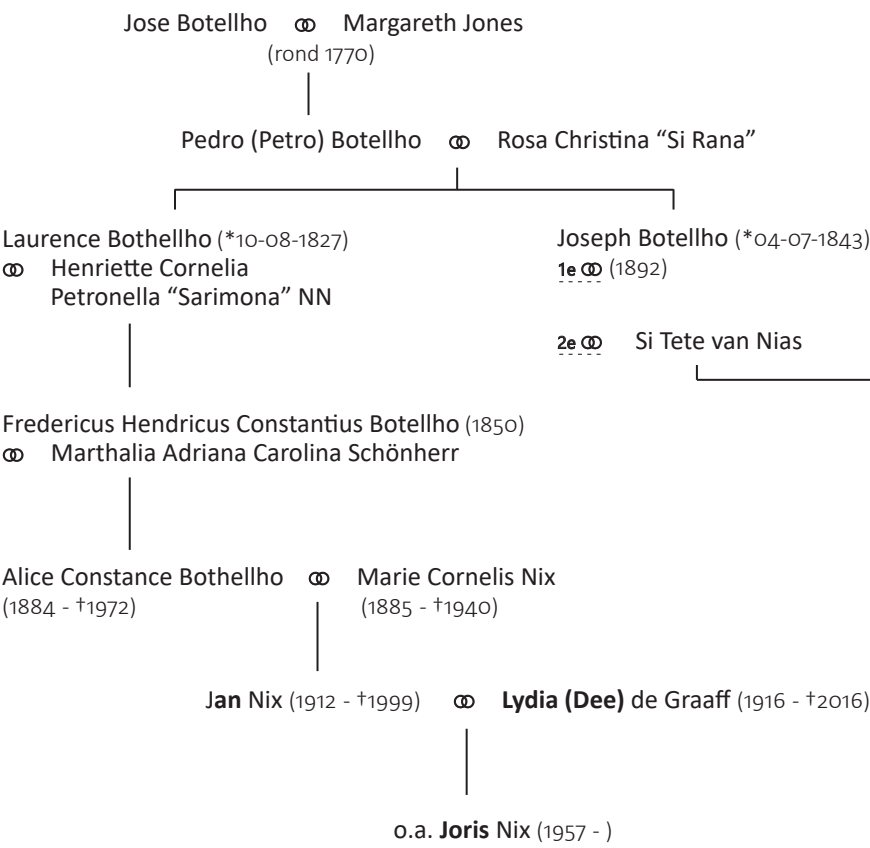

VERBORGEN VADER

Voor Auke

Martinus Michielsens (1838) ♂ Johanna van Krieken

Adrianus Michielsens (1871 - †1929)
1e ♂ Elisabeth Stoffelen (1877 - †1912)

Joop Michielsens (1909 - †2001) [drie andere kinderen]

2e ♂ Maryane (Marianne) Botellho (1896 - †1943)

Toet (Aleida) Michielsens

[kinderen: Mary, Aleida
& Mick Caton]

Tine Michielsens

Rudy (Rudolph) Michielsens (1918 - †1974)

1e ♂ Cos 'd Abo (1919 - †2002)
(scheiding in 1949)

Marianne Michielsens (1942 -)

[zoons Paul en Onno den Toom]

Victor Henri Ponder (1890 - †1976)
♂ Bertha Wiggers (1900 - †1980)

2e ♂ Girly (Giddy) Ponder (1923 - †2017)
(scheiding in 1964)

Rudolph (Junior) Michielsens (†1955)

Dido Michielsens (1957 -)

3e ♂ Anne Bekker (†2022)

Dido Michiels als baby, in de armen van haar vader Rudy.

1

Mijn vader speelt geen rol meer in mijn leven. Dat besloot ik op mijn dertiende, zes jaar na de scheiding van mijn ouders. Hij was beroepsmilitair, zo'n oorlogszuchtige ijzervreter die zijn dochter strak zou houden. In mijn jeugd iemand voor wie ik me een beetje schaamde, misschien was hij zelfs een moordenaar, bedacht ik. Ik was natuurlijk pacifist, wat ik bewees door overal ban-de-bomsymbolen op te tekenen.

Evengoed vroeg ik mijn vader om zijn legerpukkel, die ik als schooltas gebruikte en waar ik Mickey en Minnie Mouse op naaide. Iedereen in mijn klas die zichzelf in die tijd een beetje hip vond had een legertas, maar de mijne was zo'n stugge groene met koperen gespen. Die had wat meegemaakt, in tegenstelling tot de slappe beige exemplaren die nieuw uit de legerdump kwamen. Een nadeel was dat de tas te klein was voor mijn atlas en andere grote boeken, waardoor de klep altijd openhing en ze er mallotig uit staken. Ik probeerde er ook nog een paar van zijn onderscheidingen op te lijmen – dat hij dat goedvond – totdat mijn moeder haar hoofd schudde en zei: doe dat maar niet. Toch bleef ik tevreden met mijn *customized* pukkel. Mijn vader zelf gumde ik uit tot een vage schim, een Indische oom die er niet toe deed.

Op de lagere school in Amersfoort was ik de eerste in mijn klas met gescheiden ouders. In die tijd bestond er nog geen co-ouderschap en ik was enig kind. Nadat mijn vader voorgoed zijn koffers had gepakt, had ik me volgens mijn moeder vooral veel zorgen gemaakt omdat inbrekers nu vrij spel hadden. Zoals mijn oma me vertelde dat hun huisjongen elke avond voor het slapengaan onder haar bed moest kijken of er slangen zaten, zo ging mijn moeder elke avond op haar knieën voor het mijne om eventuele boeven te verjagen.

Ook voor de scheiding was ik al een bangelijk kind: Snuf en Snuitje uit *Pipo de Clown* vond ik doodeng en in de *Donald Duck* bladerde ik snel verder tot ik voorbij de Zware Jongens was. Er is een foto waarop ik als

eenjarige angstig naar een reusachtige pop in een blauwe strokenjurk lig te kijken die mijn grootouders voor me hadden meegebracht uit Florence. Ik meen me zelfs te herinneren hoe ik heb geblèrd toen het ding onverhoeds over me heen viel – maar het kan ook zijn dat ik dit weet omdat mijn opa dit toevallig met zijn Super 8-camera heeft gefilmd. Alles wat het enige kind en enige kleinkind betrof was het vastleggen waard. Op jaren later maakte kerstfoto's sta ik met een brandend sterretje in mijn hand, met een gezicht alsof ze me een op scherp gestelde handgranaat hebben gegeven.

Mijn slaapproblemen zijn na mijn vaders vertrek begonnen. Op de lagere school stond mijn geliefde juffrouw Vingerhoed gelukkig oogluikend toe dat ik vaak te laat kwam, soms wat groggy omdat onze huisarts mij valium had voorgeschreven. Die problemen zijn nooit meer weggegaan.

Mijn moeder stuurde me onverbiddelijk twee keer per jaar naar hem toe omdat hij 'toch mijn vader' was. Dat vond ik vreemd, omdat zijzelf niets meer met deze man te maken wilde hebben: wanneer hij me voor een logeerpartij kwam ophalen, droeg ze mij met zo min mogelijk woorden over, alsof ik een zak schone kleren was.

Ikzelf was gelukkiger als hij bij óns op bezoek kwam, in de gezellige vierkamerflat waar hij ook had gewoond en ik hem samen met onze hond altijd dolenthousiast verwelkomde. Natuurlijk hoopte ik dat hij zou blijven en het afscheid was keer op keer hartverscheurend. Ik huilde soms zo lang dat mijn moeder voorzichtig opperde dat het misschien beter was als hij niet meer kwam. Geen van drieën waren we in die tijd erg gelukkig.

Ik logeerde met tegenzin in mijn vaders vrijgezellenflat in Gouda, bij een man op wie ik weliswaar dol was maar die duidelijk geen idee had wat hij met een kind aan moest. Hij was hiernaartoe overgeplaatst door het leger en verhuurde een kamer aan iemand die in een werkplaats werkte waar ze dode dieren opzetten. Dat leek mijn vader wel een geschikt uitje voor een kind van acht. Ik had al nachtmerries van het bijzettafeltje met de poten van een Afrikaanse bok in zijn woonkamer.

In de taxidermiewerkplaats zag ik gelukkig geen bloederige taferelen, ik vermoed dat zelfs mijn vader het prepareren wat te heftig vond voor een kind. Toch hing er voor mijn gevoel een eng, raar luchtje. De meest uiteenlopende dieren stonden roerloos naast elkaar, glazig in het niets starend, alsof de ark van Noach op een fataal moment langs Pompeï was gevaren. Mijn vaders huurder was trots op dit dierenmausoleum zonder hekken of kooien, ik wist niet wat griezeliger was: al deze beesten schijnbaar intact

bij elkaar of een tafel met de poten van een bok. Ik was blij toen onze kat de opgezette kuifeend die ik als aandenken had gekregen een jaar later zo te grazen nam dat hij moest worden weggegooid.

Dat mijn vader in deze vreemde flat woonde kon ik niet bevatten. Ik herkende enkele meubelstukken van thuis, die hoorden daar helemaal niet. Zijn roomkleurige vaste vloerbedekking was veel zachter dan de bruine geribbelde Jabo in onze woonkamer die altijd afdrukken in mijn blote knieën achterliet. Toch zat ik in zijn flat liever stijf rechtop in een stoel. Ik was opgelucht toen ik in een kast zijn lichtblauwe *shoeboy* aantrof, als een oude bekende die ook op bezoek was. Hierin bewaarde hij zijn schoenpoetsbenodigdheden. Ter afronding van het wekelijkse ritueel zette hij één voet met schoen en al erbovenop, driftig heen en weer sjoerend met een van mijn moeders oude nylonkousen. Ook het vertrouwde pakje Camel zonder filter – mijn vader: ‘Zie je de leeuw die de kameel aanvalt?’ – en zijn zilverkleurige Ronson-aansteker stelden me wat gerust. Dankzij de geur van sigaretten vermengd met die van Old Spice-aftershave wist ik dat deze man mijn vader was en niet iemand die toevallig erg op hem leek in een vreemd huis.

Hij was alleen niet langer de man tegen wiens blote bast ik had aan geleund tijdens een siësta in Spanje, op wiens rug ik had paardjegereden met mijn kleine sombrero op. Als ik door een van mijn moeders vele fotoalbums blader, lijkt een vakantie in Zwitserland aan het Meer van Lugano niets minder dan een idylle. Ik was nog geen drie en had een hevige oorontsteking en koorts, en zelfs dat was geen belemmering: papa gaf me tot twee keer toe een ‘lavement’ – ik neem aan dat ze geen klysma bedoelde maar dat hij mijn oor uitspoelde. Ik gaf geen kik, zei alleen: ‘Dat gekke oor van mij ook.’ Mijn moeder verzoon zoiets niet, al hield ze nog zoveel van me. We bezochten daar ook een kerk om Onze-Lieve-Heer te bedanken voor mijn komst. In diezelfde kerk had mijn niet-katholieke moeder een jaar voor mijn geboorte tijdens het branden van een kaarsje om een kind gebeden.

De dag na thuiskomst moest mijn vader enkele dagen en nachten naar kazerne De Wittenberg. Wat later vertrok hij voor een maand naar het legerdorpje La Courtine in Frankrijk, daarna was hij een paar dagen op cursus naar Breda. Ik was er dus wel aan gewend dat hij langere tijd afwezig was.

Een kleine deuk midden in mijn voorhoofd beschouw ik als mijn Kaïnsteken, het blijvende bewijs dat ik mijn vader ooit adoreerde. Wan-

neer hij een week of langer wegging om soldaten te tellen, zoals hij dat noemde, keek ik als kleuter reikhalzend uit naar zijn terugkeer. Op een dag wilde ik hem laten schrikken door me achter de deur van de woonkamer te verstoppen. Voorzichtig, zei mijn moeder, denk aan zijn hart. Dus fluisterde ik zó zachtjes 'Boe' toen hij binnenstapte dat hij, sinds de oorlog doof aan één oor, niets hoorde en met een zwaai de sleutel van de deur in mijn voorhoofd plantte.

Nu vraag ik me af of ik het kuiltje inderdaad daaraan te danken heb. Misschien is het gewoon een litteken van wat je vroeger de apenpokken noemde.

Mijn herinneringen aan mijn vader gaan vaak over de zomervakanties uit mijn jeugd. Dit komt waarschijnlijk doordat mijn moeder ook tijdens de slechte huwelijksjaren doorging met het inplakken van foto's. Van het kamperen in Italië en Spanje weet ik daardoor nog dat hij in de stromende regen vloekend en tierend geulen groef rondom de tent, dankzij een in vale kleuren vastgelegd portret van een bleek en chagrijnig stel ouders – het tentzeil hing dreigend laag boven hun hoofd. Na thuiskomst zeurde ik na deze vakanties wekenlang om twee dingen die ik tijdens de sporadische zonnige momenten had gezien: een wit bruidsjurkje, zo een waarin meisjes van mijn leeftijd hun eerste communie deden, en een klein poedeltje aan een rood riempje. Omdat wij protestants waren zat zo'n jurkje er niet in, al sloeg ik voor en na het eten devoot een kruis (ik hoopte dat God het niet zo nauw zou nemen en het gebaar zou belonen).

Met het poedeltje verliep het anders: met Sinterklaas kreeg ik eerst een chocoladepoedel en het jaar erop een pluchen variant, maar omdat ik bleef zeuren kreeg ik op mijn achtste toch een echt zwart hondje, misschien om het definitieve vertrek van mijn vader wat te verzachten. Ik noemde hem Bambi en hij was alles voor me. We hadden al een grotere hond, maar die was niet exclusief van mij. Bambi wel. Hij was zacht en knuffelbaar en rook heerlijk naar zoete moedermelk. Hij was slim en gehoorzaam en ik leerde hem kunstjes, ik zag ons al in de piste van een circus staan. Bambi sliep in mijn bed en hoorde tot diep in de nacht mijn verhalen over mijn gescheiden ouders aan. Alleen tegenover hem durfde ik eerlijk te zijn en me af te vragen of het allemaal mijn schuld was. Het diertje werd na een jaar voor mijn ogen doodgereden: het zag mij aan de overkant van de straat en rende naar me toe.

Ik was ontroostbaar en mijn moeder vreesde voor mijn geestelijk wel-

zijn. Ze belde mijn vader op en smeekte hem zo snel mogelijk een nieuw hondje te regelen. Bij gebrek aan geld liet hij zijn trouwring (die hij blijkbaar nog droeg) en paspoort achter en wist zo de volgende dag een beige poedeltje te bemachtigen, dat inderdaad mijn ergste verdriet wist te verzachten. Het was in mijn ogen de heldhaftigste actie ooit van mijn vader. De aanrijding was meteen een van mijn eerste trauma's: nog altijd word ik zenuwachtig als mensen hun hond in de buurt van een drukke weg los laten lopen.

Op een foto die tijdens een andere vakantie is gemaakt, met blijkbaar beter weer, zit ik naast een Duits vriendinnetje op een luchtbed in zee. Ik weet nog hoe mijn vader telkens onder ons door dook. Schaterlachen natuurlijk, en trots op mijn atletische vader. Totdat hij per ongeluk tegen het luchtbed stootte en we in zee kukelden. Voor mij niet zo'n feest aangezien ik eczeem op mijn armen had, dat door het zoute water plotseling bijtende pijn deed. Omdat ik nog niet kon zwemmen sloeg mijn trots in één klap om in doodsangst. Zoals gebruikelijk droeg mijn vader mij direct brullend en wel over aan mijn moeder.

Toen ik tien was, verhuisde mijn vader naar Eindhoven, naar de Pisanostraat 14. Uit het dagboek met gebloemd kaft en slotje dat ik van hem kreeg, blijkt dat ik samen met poedeltje nummer twee de pinksterdagen bij hem doorbracht. Op de eerste bladzij schrijft hij dat hij hoopt dat ik hierin 'vele plezierige voorvallen' zal schrijven en tekent met 'Je Pappa'. Wat ikzelf vastleg, heeft een hoog 'Lief vriendinnetje'-gehalte en zelfs het wachten op een kippenpasteitje en een haringsalade in de lunchroom van de inmiddels ter ziele gegane V&D vind ik het noteren waard. Uit alles blijkt hoe groot de verliefdheid op mijn vader nog is, ik heb zelfs een foto van hem uitgeknipt en op pagina 3 geplakt. Hij is en profil gefotografeerd, in legeroverhemd met stropdas en zijn officierspet op.

Hij heeft als gescheiden vader bijgeleerd en verwent me dat weekend behoorlijk. We gaan winkelen, ik krijg mijn vierde *Billie Bradley*-pocket, een vulpen en het bewuste dagboek. *Slaap lekker, lief dagboek!* Tijdens een picknick de volgende dag ben ik een beetje ziek. Dit was begin juni 1968.

Twee dagen later brengt mijn vader me naar ons nieuwe onderkomen, een reusachtige woning in de chique wijk van Amersfoort (De Berg), waar we gaan wonen omdat mijn moeder hier bijverdient als verzorgster van een bejaarde heer: een *zalig* huis. Ik vind heel veel dingen zalig in die tijd en ben dol op Rufus, de oude stramme bouvier die alleen nog staand uit

de wc kan drinken. De oude man vind ik een beetje eng, hij heeft vaak en heeft altijd een druppel aan zijn neus hangen. Na schooltijd ben ik veel bij mijn beste vriendin en ja, op 17 juni gebeurt er weer iets zaligs: mijn vader komt langs. ‘Het was erg leuk, Daddy heeft een pracht V.W., een uit 1968. Hij rijdt zalig. Vannacht weer eens snikkend mijn hart uitgestort. Ik heb zo zalig geslapen.’

Die Volkswagen, een laag vuurrood sportmodel, zie ik nog voor me. Het was een twoseater, bij nader inzien typisch iets voor een vijftigjarige man die opnieuw vrijgezel was en in een midlifecrisis verkeerde. Dat ik wist dat het ding gloednieuw was, bouwjaar 1968, is me ongetwijfeld door mijn trotse vader verteld.

De kamer die ik in ons nieuwe onderkomen heb uitgekozen is zoveel groter dan mijn kamertje thuis, dat ik uit ruimtevrees mijn bureautje in de muurkast heb geplaatst. Ik heb tijdelijk een hekel aan mijn moeder omdat ze rot tegen me doet maar staak mijn koele houding na twee dagen, waarschijnlijk omdat ik mijn vijfde *Billie Bradley* van haar krijg. Ik ben ook dol op *Joop ter Heul*, misschien verklaart dat al die zaligheid.

Op 10 juli ga ik met mijn moeder met het openbaar vervoer naar Leiden (alle bussen en treinstations heb ik vermeld), naar een begrafenis. Ik noteer letterlijk wat er allemaal gebeurt, met recht een dooie boel. Het enige grappige is dat ik me erger aan meneer De Groot, de vader van Boudewijn de Groot, die mijn moeder blijkt te kennen en die naar mijn mening veel te lang bij ons blijft rondhangen.

12 juli: vandaag niets beleefd. Mijn leven: school, ballet, vriendinnenpe rikelen, kinderpostzegels verkopen, is van een ontstellende saaiheid, maar het bijhouden van een dagboek schept nou eenmaal verplichtingen. Tot mijn goede voornemens behoort op een gegeven moment zelfs: vaker in dit dagboek schrijven. ‘Vandaag is Paul Lennon (Beatel – sic) getrouwd.’ Mijn vader noem ik om onduidelijke redenen nu ook ‘Papé’.

‘Ik heb zo’n rare droom gehad, ik droomde dat Papé op bezoek was en dat ik op het balkon speelde. Toen ik even naar binnen keek, zag ik dat Dad, Mamsie zo’n echte kus gaf. Ik kan het aan niemand vertellen, dat staat zo raar, dus zeg ik het maar aan jou.’

Zelf ben ik op maar liefst drie jongens verliefd. Ik doop mijn dagboek plechtig om tot Innerlijk, roepnaam Inníe. ‘Jetty en ik gingen ook nog kersen in de wc wassen, en Jetty legt het dubbeltje tóch op het schoteltje, terwijl er niemand was. Ja, daar krijgt Tom een Goede Vrouw aan (G.V.).’

Aan het avontuur in het reusachtige huis komt na een halfjaar abrupt een einde. Ik vertel mijn moeder dat de oude man elke ochtend de badkamer zonder slot binnenloopt, nét als ik in bad zit, en de volgende ochtend zijn onze koffers gepakt.

Het dagboek loopt door tot de derde klas middelbare school. Mijn vader noem ik nooit meer en ik denk of droom zelfs niet meer over hem. Op een los blaadje vind ik een sciencefictionverhaal dat ik toen schreef, met zinnen als: 'Ach ja, in die tijd werden de kinderen door atoomenergie rijp en helaas niet meer door ervaring' en 'dit konden de kinderen begrijpen, dankzij de hersenspoelingen bij de geboorte'.

Het is spijtig dat ik niet in mijn dagboek heb genoteerd waarom mijn 'Papé' van zijn voetstuk viel. Waarschijnlijk maakte hij zonder dat ik er erg in had plaats voor de jongens uit mijn klas – tot ik hem in mijn puberteit bewust afschreef. Maar waarom was ik eigenlijk zo idolaat van hem toen ik klein was? Omdat kleine meisjes dat nu eenmaal zijn?

Als kind at ik zo traag als een slak. Volgens mijn moeder vrat hij als een kasuaris, hij schrokte alles naar binnen. Dus hij moest op mij wachten. Dan liep hij naar de telefoon, zo'n ouwe zwarte met een draaischijf, om de politie te bellen: of ze mij op konden komen halen omdat ik niet doorat. Bij het derde cijfer zat ik al snikkend aan tafel. Mijn moeder was telkens razend op hem. Ze liet me horen dat hij het weerbericht of de tijd belde (het was toen heel normaal dat je telefoneerde om te weten hoe laat het was), maar dat hielp niets.

Dat snelle eten van hem snap ik trouwens wel. Hij zat tijdens de oorlog in een Japans krijgsgevangenkamp, van mei 1943 tot september 1945. Tokyo no. 7. Daar leer je natuurlijk wel schrokken. Dat hij in Japan gevangenzat heb ik trouwens pas na zijn dood ontdekt. Ik kan me tenminste niet herinneren dat hij me dat ooit heeft verteld.

Mijn moeder deed na de scheiding oprecht haar best om niets onaardigs over mijn vader te zeggen. Soms ontglipten haar en anderen wat dingen. Dit heb ik gehoord: Rudy – ook wel Rudolph of Ruud genoemd – was een moeilijke, jaloerse man. Mijn speelmakkertje van vier jaar verjoeg hij snauwend bij onze voordeur. Hij kon niet tegen zijn verlies met canasta of andere spelletjes en zat er niet mee om dan de hele avond voor iedereen te vergallen.